

JORDBRUGSANALYSE

KOMMUNEPLAN 2026-38

Esbjerg
Kommune

Jordbrugsanalysen er udarbejdet i januar 2025 på baggrund af kortdata hentet fra Styrelsen for grøn arealomlægning og vandmiljø i december 2024.

JORDBRUGSANALYSE 2025

INDLEDNING

FORMÅL

Jordbrugsanalysen skal tjene som grundlag for Esbjerg Kommunes varetagelse af de jordbrugs-mæssige interesser. Ifølge landbrugsloven (lovbekendtgørelse nr. 27 af 4. januar, 2017) skal kommunalbestyrelserne mindst én gang i hver valgperiode i samarbejde med Miljø- og Fødevareministeriet udarbejde og offentliggøre en analyse af jordbrugserhvervene, der skal sikre, at de jordbrugsmæssige interesser indgår i de regionale vækst- og udviklingsplaner, kommuneplanerne og lokalplanerne. Jordbrugsanalysen skal efter cirkulære om varetagelse af de jordbrugsmæssige interesser under kommune- og lokalplanlægningen (nr. 9174 af 19/04/2010) indeholde oplysninger om:

- Arealgrundlaget
- Jordbrugserhvervenes natur- og miljøgivne forudsætninger
- Ejendoms- og bedriftsstrukturen
- Investeringer i bygninger og kulturtekniske anlæg, herunder markvandingsanlæg, vækst- og drivhuse, gyllesepareringsanlæg, biogasanlæg m.v.
- Jordbrugsproduktionens art, omfang og lokalisering, herunder særligt lokalisering af husdyr- og planteproduktion, følgevirksomheder m.v.
- Andre forhold af betydning for varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser.

Analysen er således et værktøj, som giver et overblik over landbrugsstrukturen og anvendelsen af de eksisterende landbrugsarealer i kommunen.

I henhold til planloven skal kommunerne gennem kommuneplanlægningen varetage de jordbrugs-mæssige interesser ved at udpege og sikre særligt værdifulde landbrugsområder, områder til store husdyrbrug samt områder til biogasanlæg. Herudover skal kommuneplanen sikre områder til skovrejsning.

Jordbrugsanalysen for Esbjerg Kommune skal derfor give et tilstrækkeligt vidensniveau og fagligt belæg for at foretage udpegningerne, samt give den nødvendige baggrundsviden til at kunne opstille retningslinjer for varetagelsen af de jordbrugsmæssige interesser i kommuneplanlægningen.

Jordbrugsanalysen er udarbejdet af Esbjerg Kommune på baggrund af et kortbaseret datagrundlag, som er stillet til rådighed af Styrelsen for grøn arealomlægning og vandmiljø. Jordbrugsanalysen er således i sit udgangspunkt objektiv og faktuel i beskrivelsen af jordbrugserhvervenes struktur, betydning og lokale variation. Den politiske afvejning af, hvor de jordbrugsmæssige interesser bør sikres særlige muligheder, og hvor jordbrugsinteresserne må vige for andre arealinteresser, sker i kommuneplanen.

NATURGRUNDLAGET

NATURBESKYTTELSE

BESKYTTET NATUR

Der må ikke foretages ændringer af naturtyper, som er beskyttede efter naturbeskyttelseslovens § 3. De naturtyper, som er omfattet af loven, er:

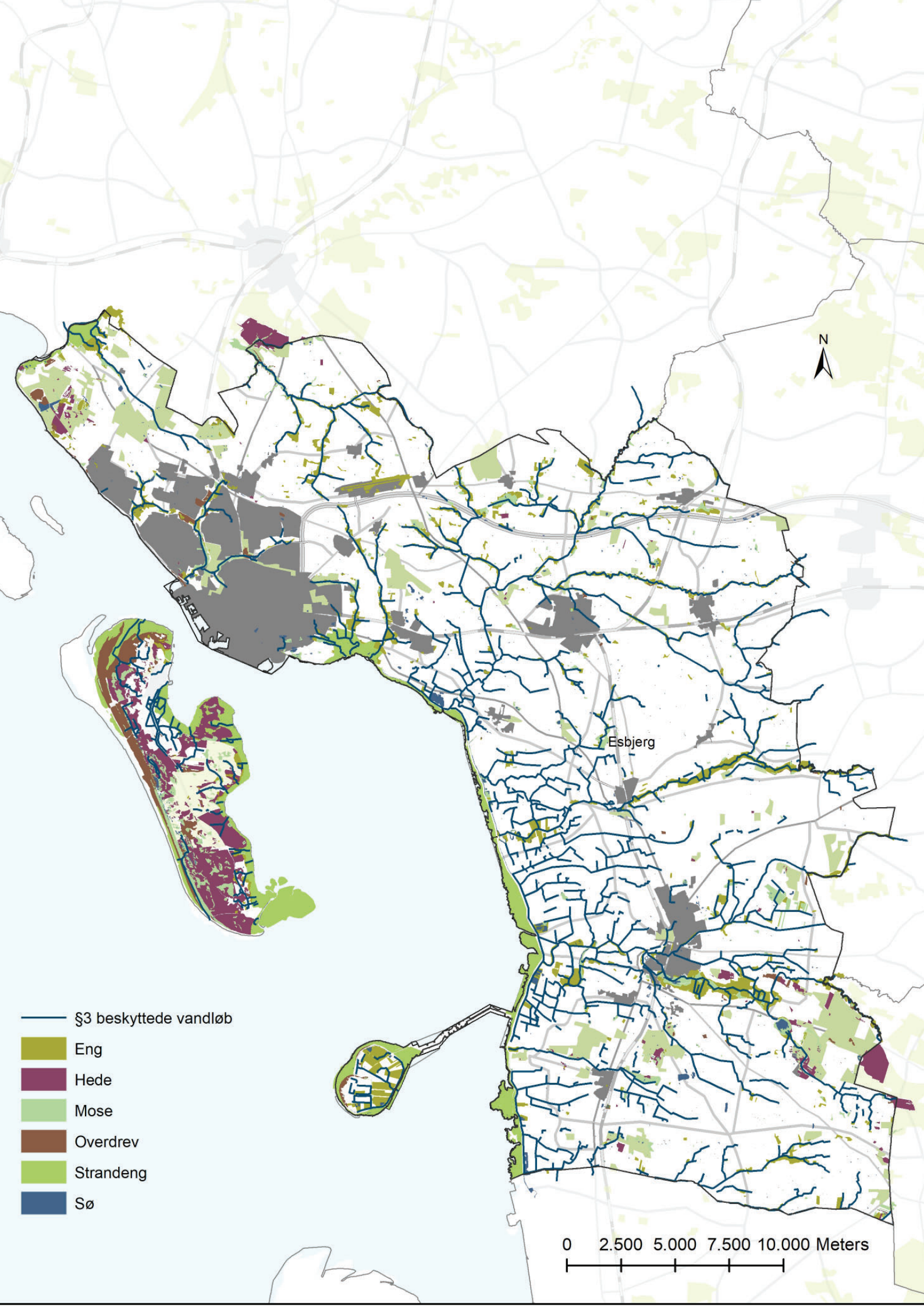
- Søer og vandhuller med et areal på mindst 100 m²,
- moser, enge, strandenge, strandsumpe, heder og overdrev med et areal på mindst 2.500 m²,
- "mosaikker" af ovennævnte naturtyper med et areal på mindst 2.500 m²,
- visse udpegede vandløb og
- alle moser, som ligger i forbindelse med beskyttede vandhuller, søer eller vandløb.

Forbud mod ændring af tilstanden kan for eksempel omfatte dræning, gravearbejde, jordbearbejdning, gødskning eller pesticidbehandling, hvor dette ikke har været en del af den hidtidige praksis. Hvis tilstanden af beskyttet natur ønskes ændret, skal kommunen give dispensation inden ændringen kan foretages. Et beskyttet areal kan i årenes løb ændre sig så meget, at det ikke længere er beskyttet. Det kan eksempelvis være hvis der sker en kraftig tilgroning eller hvis vandstanden naturligt ændres. Omvendt kan et areal, som i dag ikke er beskyttet, ændre sig så det "vokser" ind i beskyttelsen, f.eks. ved ophør eller ændring af driften.

Det er de faktiske forhold på arealet, hvad angår vegetation, fugtighed m.m., der er afgørende for, om et areal er beskyttet eller ej. Registreringen af §3-natur er derfor vejledende. Et naturområde kan således være omfattet af naturbeskyttelsens § 3, uden at det endnu er registreret af kommunen. Er man i tvivl om, hvorvidt et areal er omfattet af beskyttelsen, kan man rette henvendelse til kommunen.

Kort 1. Beskyttet natur ►

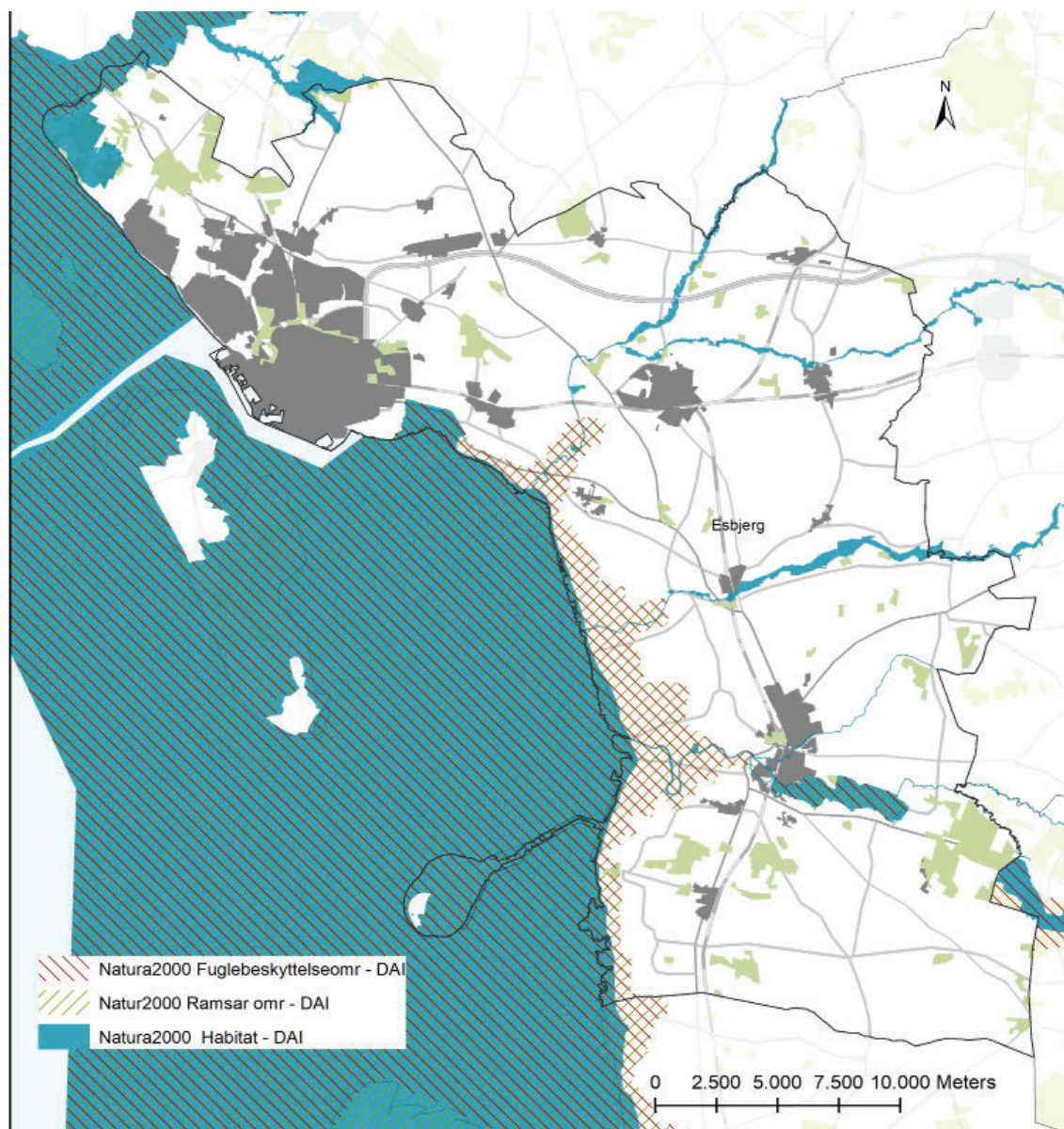
- §3 beskyttede vandløb
- Eng
- Hede
- Mose
- Overdrev
- Strandeng
- Sø

0 2.500 5.000 7.500 10.000 Meters

NATURA 2000-OMRÅDER

Natura 2000 er et europæisk netværk af beskyttede naturområder. Netværket omfatter både habitatområder, der er udlagt for at beskytte naturtyper og sjældne arter, og fuglebeskyttelsesområder, der skal beskytte en række træk- og ynglefugle.

Der gælder særlige regler inden for Natura 2000-områder. Blandt andet skal en række aktiviteter, som ellers ikke kræver tilladelse efter anden lovgivning, anmeldes til kommunen, før de kan sættes i værk. Dette omfatter bl.a. opdyrkning af vedvarende græsarealer i fuglebeskyttelsesområder, samt væsentlig ændring af græsningstryk eller gødskningspraksis.

▲ Kort 2. Natura 2000-områder

KATEGORI I-, II- OG III-NATUR

I forbindelse med tilladelser og godkendelser af husdyrbrug skal der ske en vurdering af påvirkningen fra det enkelte husdyrbrug på omkringliggende sårbare naturtyper. Naturområderne inddeles i tre kategorier, hvilket har betydning for hvor stor en mængde ammoniak, der må afsættes gennem luften på naturområderne. De tre kategorier er følgende:

- Kategori I-natur: Kortlagt ammoniakfølsom habitatnatur, samt heder og overdrev inden for Natura 2000.
- Kategori II-natur: Højmoser, lobeliesøer, heder større end 10 ha og overdrev større end 2,5 ha, alle beliggende uden for Natura 2000.
- Kategori III-natur: §3-beskyttede heder, moser og overdrev, samt ammoniakfølsomme skove beliggende udenfor Natura 2000.

TERRÆN OG JORDBUNDSFORHOLD

TERRÆN

Terrænhældningen har betydning for den landbrugsmæssige drift af et areal. Inddelingen af terrænhældningen er sket i samarbejde mellem Det jordbrugsvidenskabelige fakultet, Aarhus Universitet og Landsudvalget for bygninger og maskiner på baggrund af forsøg med kørsel med landbrugsmaskiner.

- 0° - 6° Gode forhold til kørsel med maskiner
- 6° - 12° Middelgode forhold til kørsel med maskiner
- 12° - Uanvendelig til kørsel med maskiner

Størstedelen af Esbjerg Kommune er relativt flad - det er kun enkelte steder, at man langs vandløb kan opnå en hældning, der kommer op over 6°. Samlet set udgør terrænhældning derfor ikke et problem for den landbrugsmæssige drift af jorden i Esbjerg Kommune.

GEOMORFOLOGI

Geomorfologi beskriver, hvorledes det landskab vi færdes i er blevet dannet.

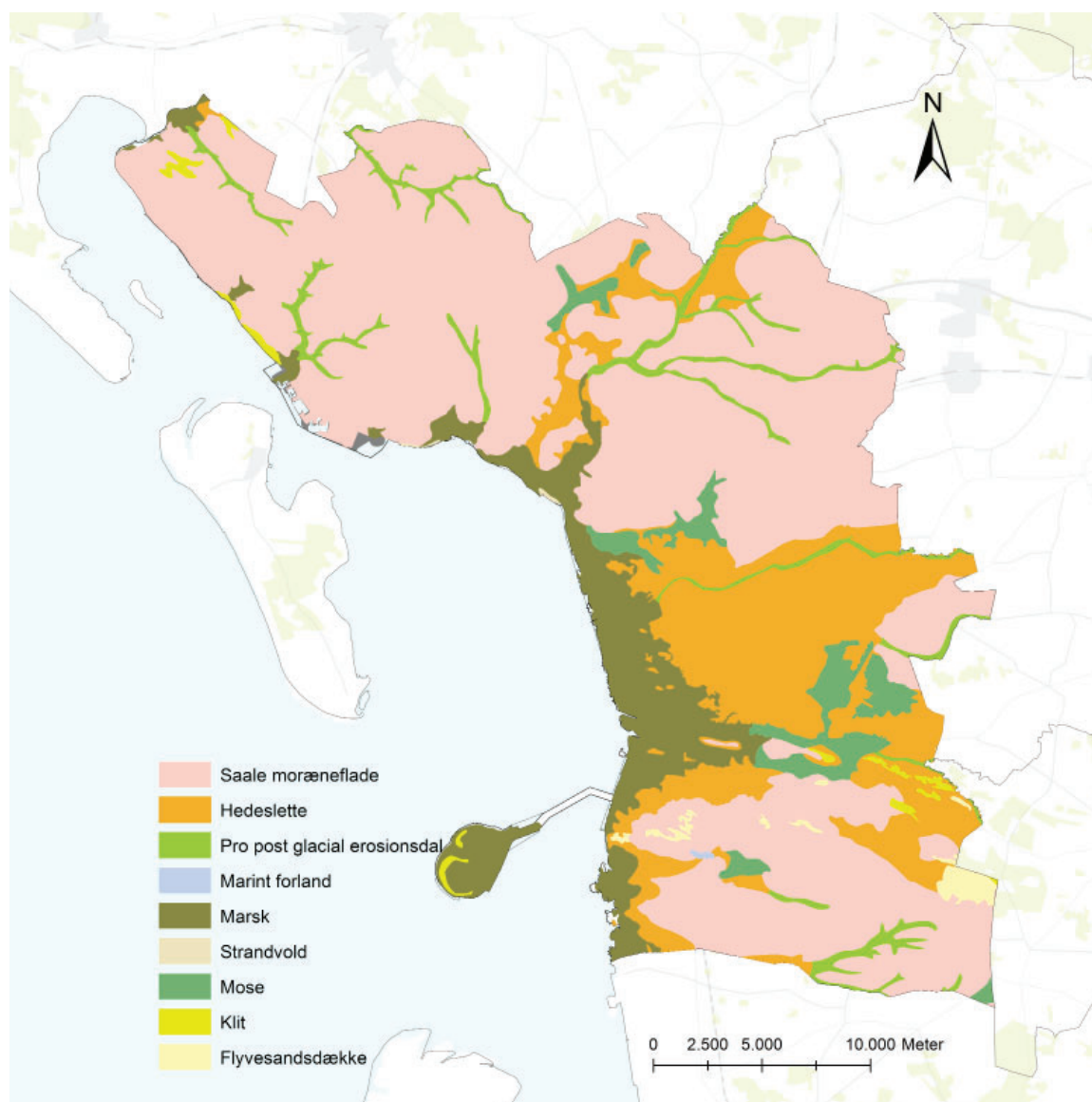
Esbjerg Kommune består hovedsagelig af Esbjerg Bakkeø, Holsted Bakkeø og Toftlund Bakkeø med de mellemliggende hede/smeltevandssletter.

Bakkeøerne (Saale morænefladen) er reminiscenser af det istidslandskab der blev dannet under Saale-istiden. Disse jorde er ofte meget magre (næringsfattige) – da de lå udsat for vind og vejr gennem Weichsel-istiden.

Hede/smeltevandssletterne er dannet da isen begyndte at smelte tilbage fra hovedstilstands-

linien. Store mængder vand med meget sediment strømmede ud fra isranden. Vandet løb ud over det foranliggende landskab og dannede store områder med flettede vandløb, hvor vandløbet hele tiden har skiftet leje og dannet nye mønstre. Dette har udjævnet det foranliggende landskab.

De glaciale erosionsdale er skabt af vandet der efter sidste istid skar sig så langt ned i istidens sand- og grusaflejringer, at der i dag er tydelige spor efter det.

▲ Kort 3. Geomorfoloiske områder

GEOLOGI

Geologien beskriver helt præcist hvilken type sediment, der er tale om. Ofte er der flere forskellige geologiske områder inden for et geomorfologisk område.

Følgende sedimenter blev aflejret under Saale-istiden, hvor morænen blev aflejret mens isen lå hen over området og ved afsmeltningen af isen aflejrede smeltevandets sediment oven på Saale-morænen.

- Moræneler
- Morænesand
- Morænegrus
- Smeltevandsler
- Smeltevandssand
- Smeltevandsgrus

Under afsmeltningen af isen fra den sidste istid (Weichsel) dannedes områderne med:

- Ferskvandssand
- Ferskvandsgrus

da vandet fra isen løb ud over fladen.

Fra Weichsel-istiden og frem til i dag har der været sket en aflejring af:

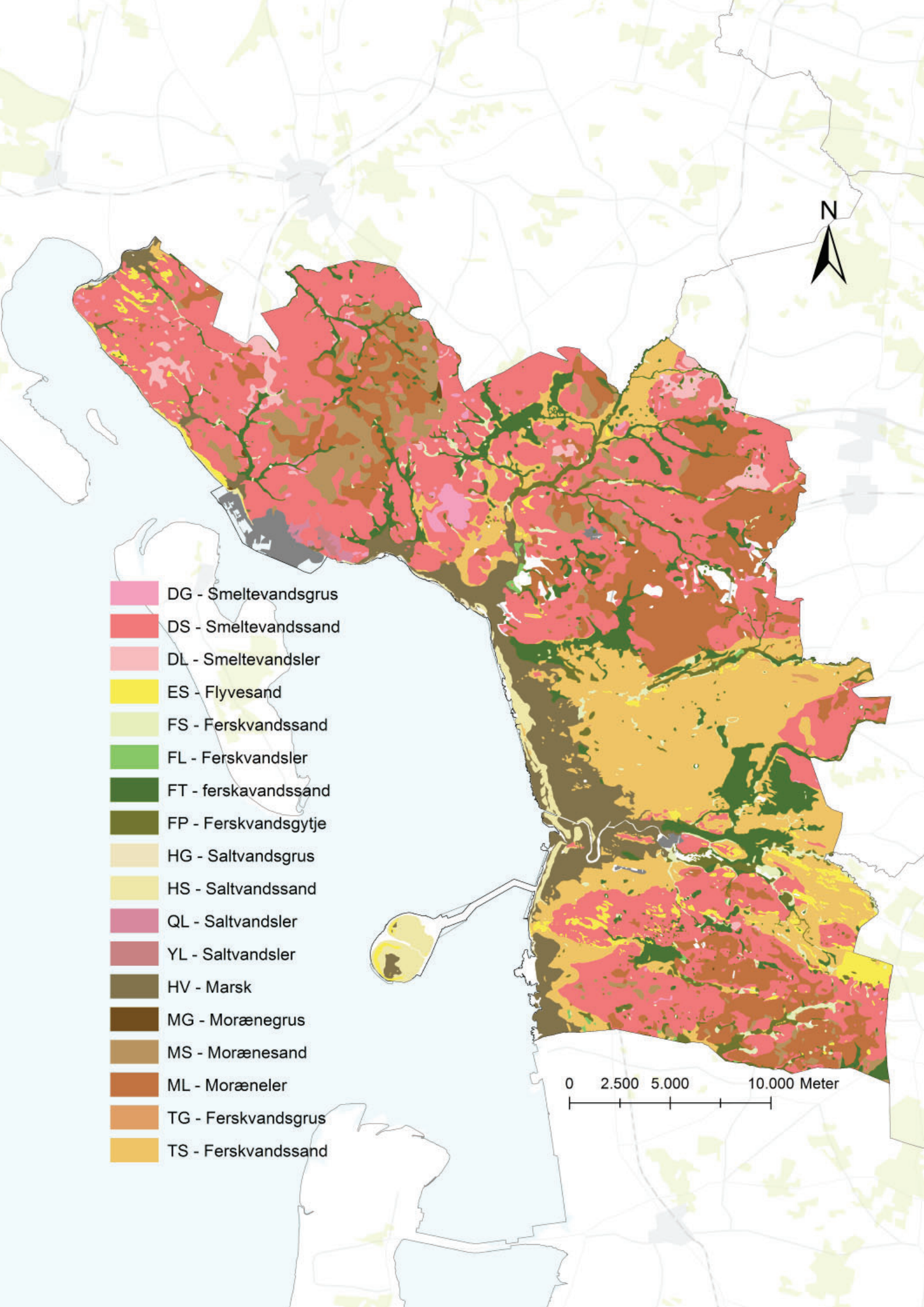
- Flyvesand
- Ferskvandsler
- Ferskvandssand
- Ferskvandsgytje

og som en konsekvens af Vadehavet er følgende aflejret:

- Marsk-aflejringerne
- Saltvandsgrus
- Saltvandssand
- Saltvandsgytje

Aflejringen af disse materialer foregår stadig søværts digerene.

JORDBUNDSTYPER

De forskellige jordbundstyper er udviklet som et samspil mellem de oprindelige materialer og landskabstyper som morænelandskab, bakkeøer, hedesletter og det marine forland og de efterfølgende fysiske, kemiske forhold, klimaet, floraen og faunaen, landskabets relief og tiden. Dette har givet anledning til udviklingen af forskellige jordbundstyper.

I Esbjerg Kommune er følgende jordbundstyper repræsenteret:

- Finsandet jord
- Grov lerblandet sand
- Grov sandblandet ler
- Grovsandet jord
- Humus
- Lerjord
- Sværde lerjord
- Ikke klassificerede

De grove lerblandede sandjorde og de grovsandede jorde findes især på bakkeøerne og på hede/smelteevandsletterne, hvorimod den svære lerjord udelukkende findes i marsken.

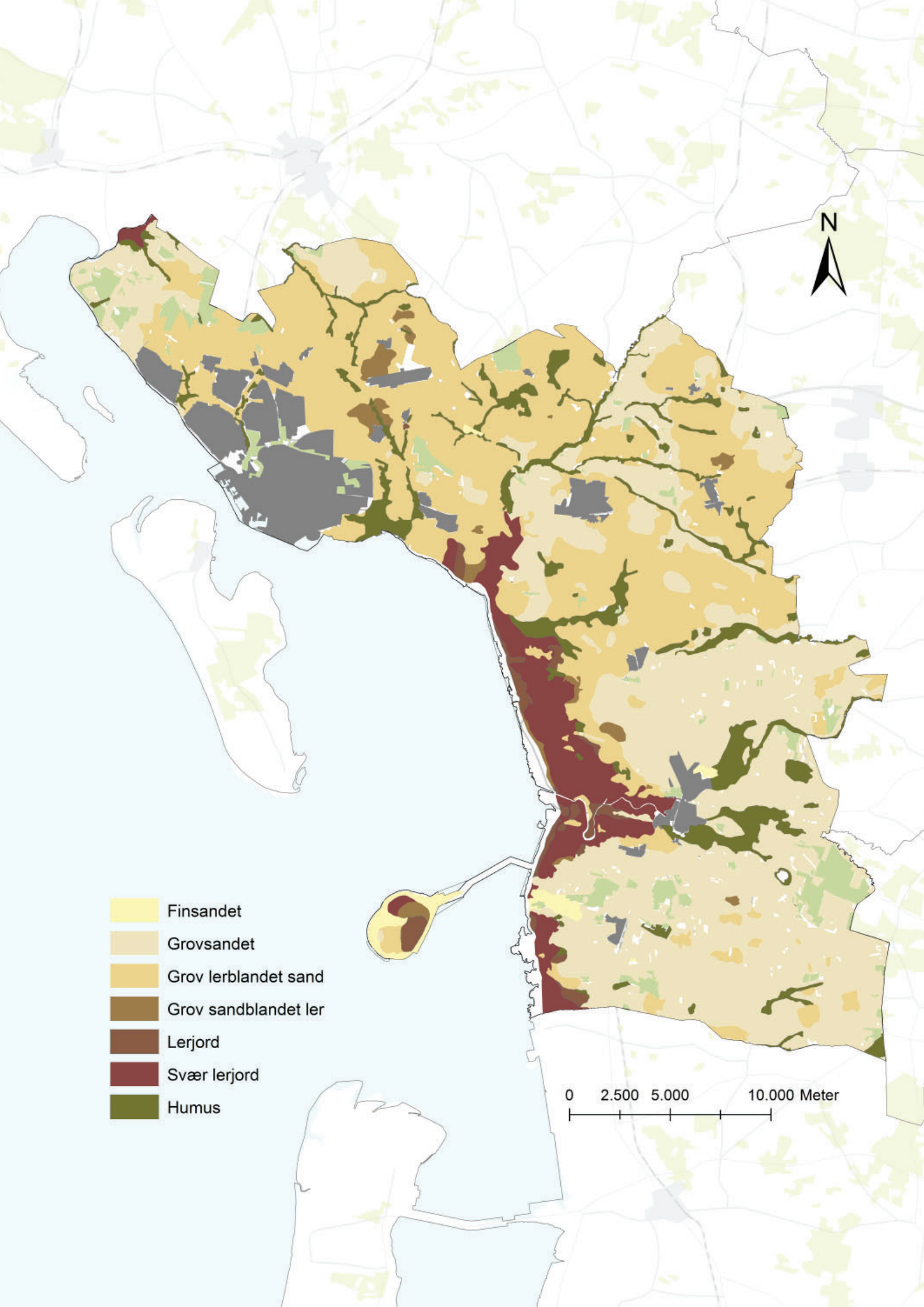
De ikke klassificerede arealer ud mod Vadehavet er de områder der er blevet brugt til digebygning og derfor er en jordbund, der fastholdes i en bestemt udvikling, for at diget fortsat kan være sikkert.

Kortlægningen er foretaget i et samarbejde mellem Det jordbrugsvidenskabelige fakultet, Aarhus Universitet i et samarbejde mellem Landbrugets konsulenttjeneste og Hedeselskabet.

I Esbjerg Kommune er det især humusjorde og de svære lerjorde, der ved bearbejdning og dyrkning afgiver store mængder af CO₂, på grund af det store indhold af organisk materiale i disse jorde.

Kort 5. Jordbundstyper ►

- Finsandet
- Grovsandet
- Grov lerblandet sand
- Grov sandblandet ler
- Lerjord
- Svær lerjord
- Humus

0 2.500 5.000 10.000 Meter

OKKERPOTENTIELLE JORDE

At jorden er okkerpotentiel betyder, at der er så meget jern i jorden, at der er fare for at man ved dræning kan forurene søer og åer. Okker er skadeligt for smådyr, fisk og planter i vandløbet.

I årene 1981-1983 blev der lavet en kortlægning af okker-potentielle jorde i Jylland. I Esbjerg Kommune blev ca. 9443 ha eller 12,7 % af kommunens areal kortlagt.

I okkerpotentielle områder må dræning og udgrøftning, samt reparation og vedligehold af dræn og grøfter, der medfører grundvandssænkning, ikke påbegyndes uden godkendelse efter okkerloven. I forbindelse med en eventuel godkendelse efter okkerloven skal det sikres, at udledning fra dræn og grøfter ikke er en hindring for, at vandløbet kan leve op til vandområdeplanens målsætning. I visse områder kan det derfor være vanskeligt at opnå en godkendelse efter okkerloven.

Ifølge miljøbeskyttelsesloven må okker og andre stoffer, som kan forurene, ikke tilføres vandløb.

Okkermålinger i vandløbene viser, at der stadig er store problemer med okker. Okkeren stammer både fra de områder der er udpeget som okkerpotentielle og arealer uden for udpegningen.

LAVBUNDSAREALER

Kommuneplanen fastlægger bindinger for en række udpegede lavbundsarealer for at sikre at arealerne i fremtiden kan genoprettes som vådområder. De lavbundsarealer, der er udpeget i kommuneplanen, er en kombination af udpegninger lavet af Ribe Amt samt Statens udpegnings af kulstofrige lavbundsarealer. Lavbundsarealer er lavtliggende områder, tidligere enge og moser, afvandede søer og tørlagte kyststrækninger, som nu i vidt omfang er opdyrket.

Lavbundsarealerne er udpeget på grundlag af ældre kort, oplysninger fra Landbrugsministeriets Arealdatakontor (nu Miljø- og Fødevareministeriet) samt Danmarks Jordbrugsforskning.

En del af lavbundsarealerne er desuden udpeget som potentielt egnede som vådområder i forbindelse med de statslige vandmiljøplaner.

Hensigten med udpegningen af lavbundsarealer er generelt at sikre mulighed for at bevare og genskabe nogle af de naturtyper, enge, moser og lavvandede søer, som især er gået tilbage på grund af intensiv dræning og dyrkning. Det er blandt andet vigtigt at hindre grundvands-sænkning i lavbundsarealerne og deres tilgrænsende områder.

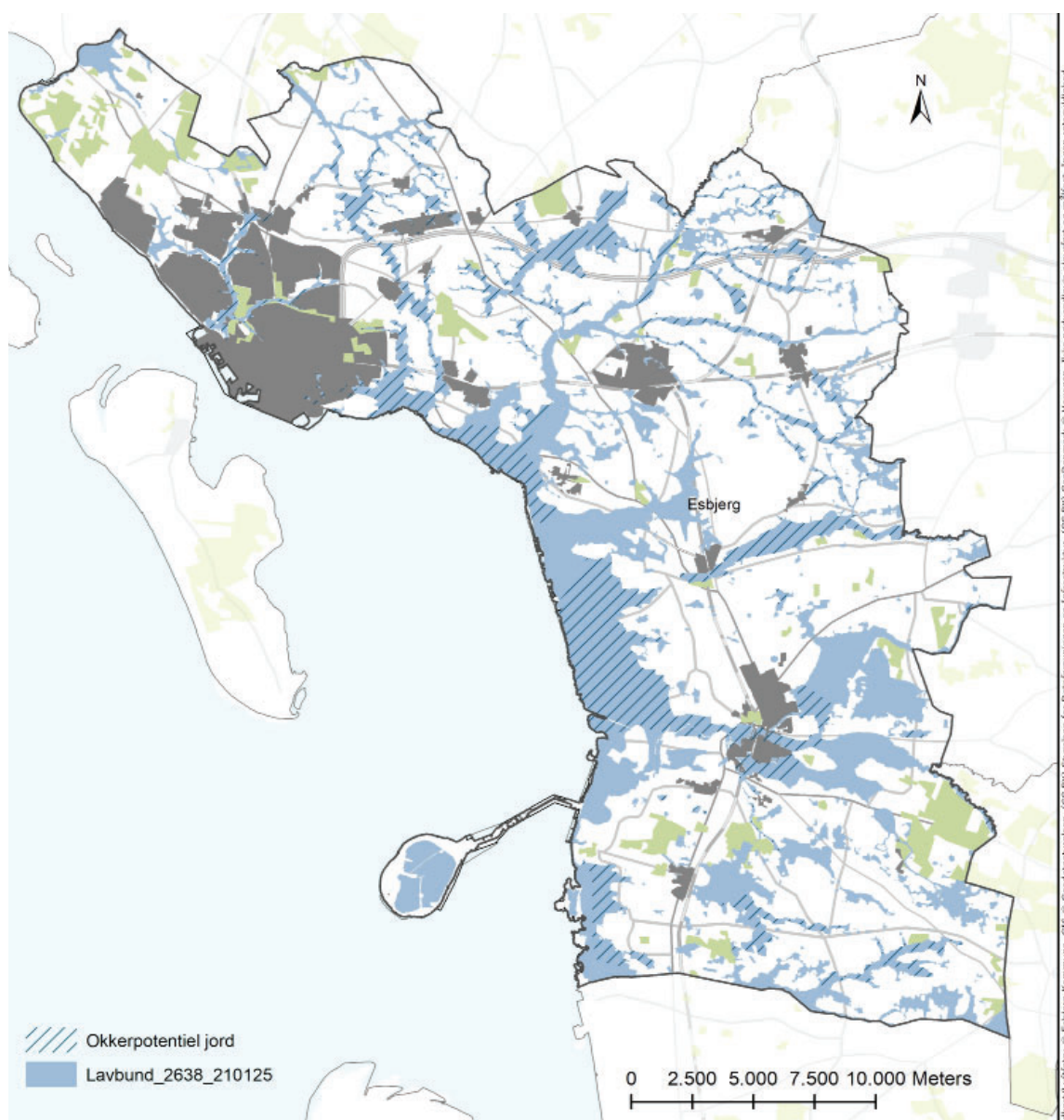
Både fordi det påvirker naturens og miljøets tilstand, og fordi der netop her ofte findes kulturhistoriske spor, f.eks. bopladser, som ødelægges ved udtørring. En del af de udyrkede lavbundsarealer er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3.

Lavbundsarealer beliggende inden for det grønne danmarkskort har den naturmæssigt højeste prioritet.

VÅDOMRÅDEPROJEKTER MED FORSKELLIGT FORMÅL

Der skelnes mellem kvælstofvådområder og lavbundsområder, som går under fællesbetegnelsen Vand- og klimaprojekter og Klima- Lavbundsprojekter. Formålet med kvælstofvådområder er at forbedre vandmiljøet ved at reducere udledningen af kvælstof til fjorde og kystvande. Formålet med lavbundsprojekter er at reducere udledningen af drivhusgasser til atmosfæren ved ekstensivering af drift af landbrugsarealer på kulstofrige lavbundsjorder. Klima-Lavbundsordningens primære formål er at bidrage til at reducere landbrugets drivhusgasudledning

Projekterne kan også forbedre vandmiljøet ved at reducere udledningen af kvælstof til fjorde og kystvande. Projekterne kan også i nogle tilfælde bidrage til klimatilpasning ved at forøge arealernes bufferkapacitet i forhold til store og pludselige vandmængder samt have positive effekter for biodiversitet og nogle naturtyper.

▲ Kort 6. Okkerpotentielle jorde og lavbund

Indsatsen i Vand- og Klimaprojekterne sker i overensstemmelse med de statslige vandplaner og er en del af den danske CAP-plan 2023-2027, som har til formål at understøtte EUs fælles målsætninger om en økonomisk bæredygtig landbrugssektor, fremme den grønne dagsorden indenfor miljø, klima og natur, samt styrke udviklingen i landdistrikterne.

Klima-Lavbundsprojekterne har ophæng i "Aftale om Grøn Omstilling af Dansk Landbrug fra 4. oktober 2021", som fastlagde en ambition om udtagning af cirka 100.000 hektar kulstofrige lavbundsarealer inkl. randarealer. Jorden skal omdannes til natur og samtidig bidrage til at nå målet om at nedbringe Danmarks udledning af klimagasser med 70 procent inden 2030.

Projekterne anlægges af kommunerne eller i enkelte tilfælde af Naturstyrelsen og altid efter frivillig aftale med lodsejeren.

De kulstofrige lavbundsområder er udpeget af staten med det primære formål at tilbageholde mest muligt CO₂ af klimamæssige årsager ved at hæve vandstanden og genskabe naturlig hydrologi.

VAND

Vand vil i forhold til jordbrug dels være en nødvendighed for at kunne vande og dels være et problem når marker oversvømmes og sidst men ikke mindst skal landbruget være med til at beskytte både overfladevand og grundvandet.

VANDINDVINDING TIL MARKVANDING

Adgang til vanding er en grundlæggende forudsætning for produktion af højbærdefrøer. For mange andre afgrøder forbedres høstudbyttet, når der er mulighed for vanding.

Højbærdefrøer vil i fremtiden kunne spille en vigtig rolle for landbrugets udvikling af nye markeder, hvor planteproduktion til fødevarer kan udvikles.

I visse områder vil der ikke være mulighed for at opnå yderligere vandindvindingstilladelser, da der i disse områder allerede nu bliver indvundet mere grundvand til markvandingsformål, end de nærliggende vandafhængige natur- og drikkevandsinteresser kan bære.

I områder med mulighed for yderligere indvinding kan der, som udgangspunkt og efter ansøgning, meddeles tilladelse til etablering af en ny indvinding, når ansøger kan dokumentere et øget vandbehov.

BESKYTTELSE AF GRUNDVAND

INDVINDINGSOPLANDE TIL ALMENE VANDVÆRKER

Et indvindingsopland til alment vandværk er det område, hvor grundvandet strømmer til vandværkets indvindingsboringer. Indenfor dette område er grundvandet forbeholdt de alment vandværker, og der kan derfor normalt ikke meddeles tilladelse til nyetablering eller udvidelse af eksisterende markvandinger.

BORINGER TIL DRIKKEVAND

For at beskytte boringer til drikkevand har staten afgrænset Boringsnære Beskyttelsesområder (BNBO) omkring alle aktive vandværksboringer. Indenfor BNBO må der normalt ikke foretages tiltag der kan medføre en forøget risiko for grundvandsforurening. BNBO har normalt en udstrækning på ca. 50 m omkring boringerne.

JORDBRUGSERHVERVENE

JORDBRUGSERHVERVENE

JORDBRUGSERHVERVENE

Jordbrugserhvervene forvalter størstedelen af landarealerne i kommunen. Landbruget er i den sammenhæng den største arealforvalter foran skovbrugs- og gartnerierhvervene.

Planlægningen for landarealet i kommunen i forhold til landbruget har særligt fokus på sikring af særligt værdifulde landbrugsområder, placering af de store husdyrbrug samt muligheden for placering af biogasanlæg.

LANDBRUGET I ESBJERG KOMMUNE

I Esbjerg Kommune er der ca. 48.194 ha landbrugsjord, der modtager grundbetaling eller er anmeldt som marker. Esbjerg Kommune dækker et areal svarende til 75.543 ha og dermed er ca. 64% af Esbjerg kommunes areal landbrugsjord. De resterende 36 % omfatter bl.a. byer, veje, sommerhusområder, skove og naturområder.

Hovedparten af jordbrugsområderne anvendes til landbrugsformål til planteavl med etårige afgrøder, samt husdyrproduktion.

I 2023 var der i Esbjerg Kommune 365 husdyrbrug med erhvervsmæssigt dyrehold indenfor henholdsvis kvægbrug, svinebrug, fjerkræ og fårehold. Et erhvervsmæssigt dyrehold er her defineret ved at udgøre mindst 3 dyreenheder. Begrebet dyreenheder bruges ikke længere i forbindelse med husdyrgodkendelser, men anvendes her som en enhed, fordi det gør det muligt tilnærmelsesvist at sammenligne bedrifternes størrelse på tværs af dyreart og over tid. Tal og kortmateriale i denne analyse stammer fra www.jordbrugsanalyser.dk, hvor Styrelsen for grøn arealomlægning og vandmiljø udstiller data til brug for kommunerne. Kilden til tal om dyreenheder er det Centrale Husdyrbrugsregister, hvor antal dyreenheder er beregnet ud fra normtal fra den gældende husdyrgødningsbekendtgørelse. Af tabel 1 fremgår fordelingen af ejendommene med erhvervsmæssigt dyrehold, både i forhold til størrelse og husdyrtype.

Esbjerg Kommune er karakteriseret ved at have mange kvægbrug. Således er 78% af de erhvervsmæssige dyrehold specialiseret indenfor kvægbrug. Opgjort på antallet af dyreenheder udgør kvæg 76%.

Omkring 12% af kommunens bedrifter er specialiseret med svin, mens får og fjerkræ udgør

4-5 % af bedrifterne hver. Tidligere har knap 15% af bedrifterne været specialiseret indenfor pelsdyr, dvs. mink. Der er i 2023 ikke registreret aktive minkbedrifter i kommunen. Der findes dog fortsat en række bedrifter, som har muligheden for at starte en produktion af mink op igen, uden at det kræver en fornyet godkendelse.

BESKÆFTIGELSE I LANDBRUGET

De primære erhverv, med deraf afledte følgeerhverv, er en vigtig erhvervsgruppe for beskæftigelse og økonomi i Esbjerg Kommune. Ifølge interesseorganisationen Landbrug og Fødevarer rapport Fakta om fødevarerklngen (november 2024) var der i 2022 beskæftiget 1.159 personer direkte i landbruget, mens der var 2.541 beskæftiget i afledte jobs. Landbrugserhvervet beskæftiger således direkte og indirekte 3.700 personer i Esbjerg Kommune. I alt svarer det til ca. 7 % af den samlede beskæftigelse i kommunen. En tilsvarende rapport fra Landbrug & Fødevarer fra 2013 angav en samlet beskæftigelse fra landbrug og følgeerhverv på 4.474 personer i 2013 og 5.999 personer i 2009. Beskæftigelsen inden for landbrugserhvervet er således faldende.

Der er ikke fundet tilsvarende opgørelser over beskæftigelsen indenfor skovbrug og gartneri.

STRUKTURUDVIKLINGEN I LANDBRUGET I ESBJERG KOMMUNE

Den igangværende strukturudvikling i landbruget medfører en gradvis reduktion i antallet af landbrug, samtidig med at der er en klar tendens til at landbrugene bliver større i både areal og antal husdyr. For Esbjerg Kommunes vedkommendes illustreres denne udvikling tydeligt af udviklingen i størrelsen og antallet af ejendomme med erhvervsmæssigt dyrehold i kommunen fra henholdsvis 2023, 2016 til 2006, som er opgjort i tabel 1.

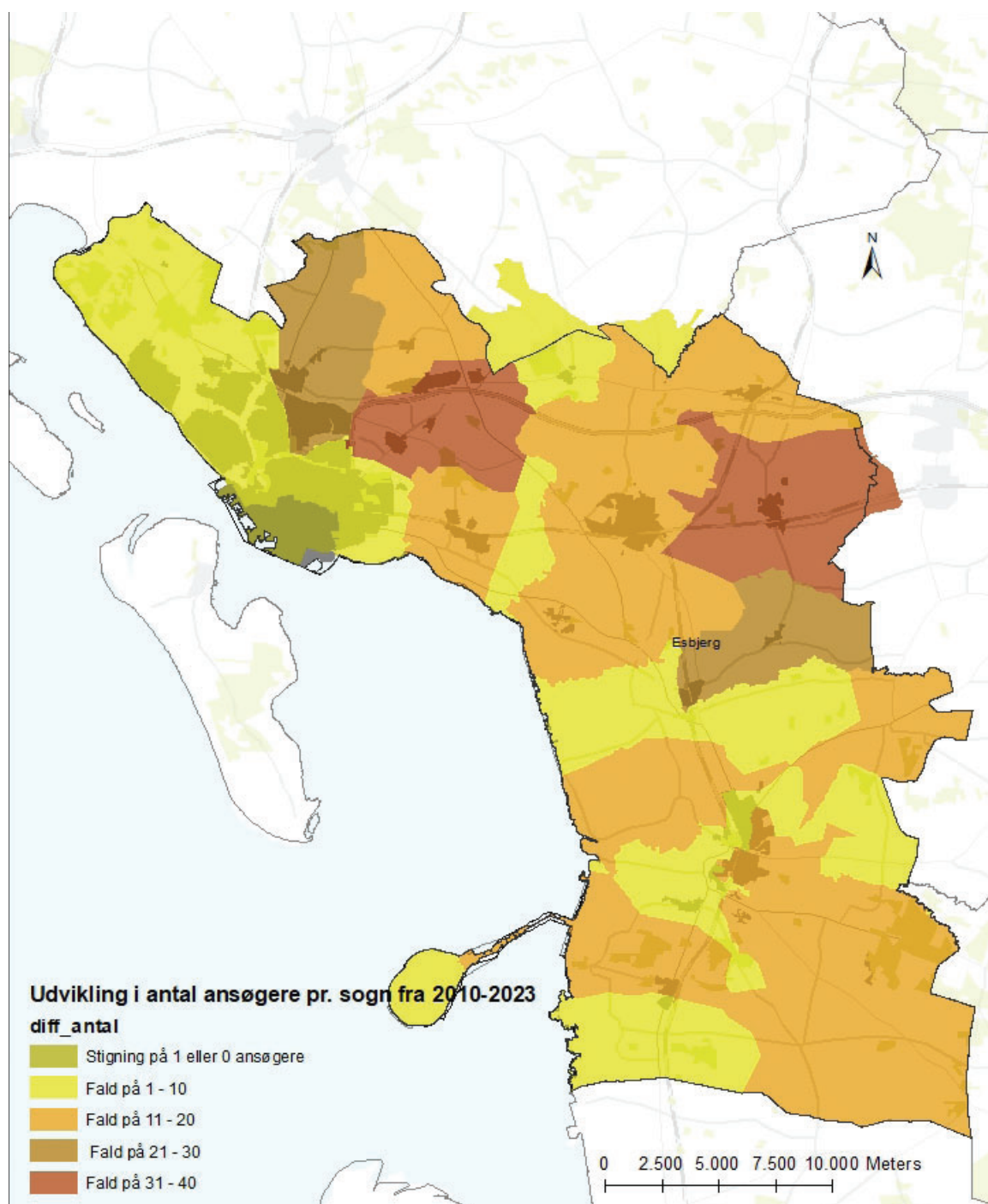
Der er særligt tre forhold, som træder frem af opgørelsen, nemlig:

- **Et fald i antal ejendomme:** Antallet af ejendomme med mere end 3 dyreenheder er halveret i perioden fra 2006-2023. Det største fald i antallet af bedrifter sker på kvægejendommene, hvor antallet er reduceret med knap 40 %.

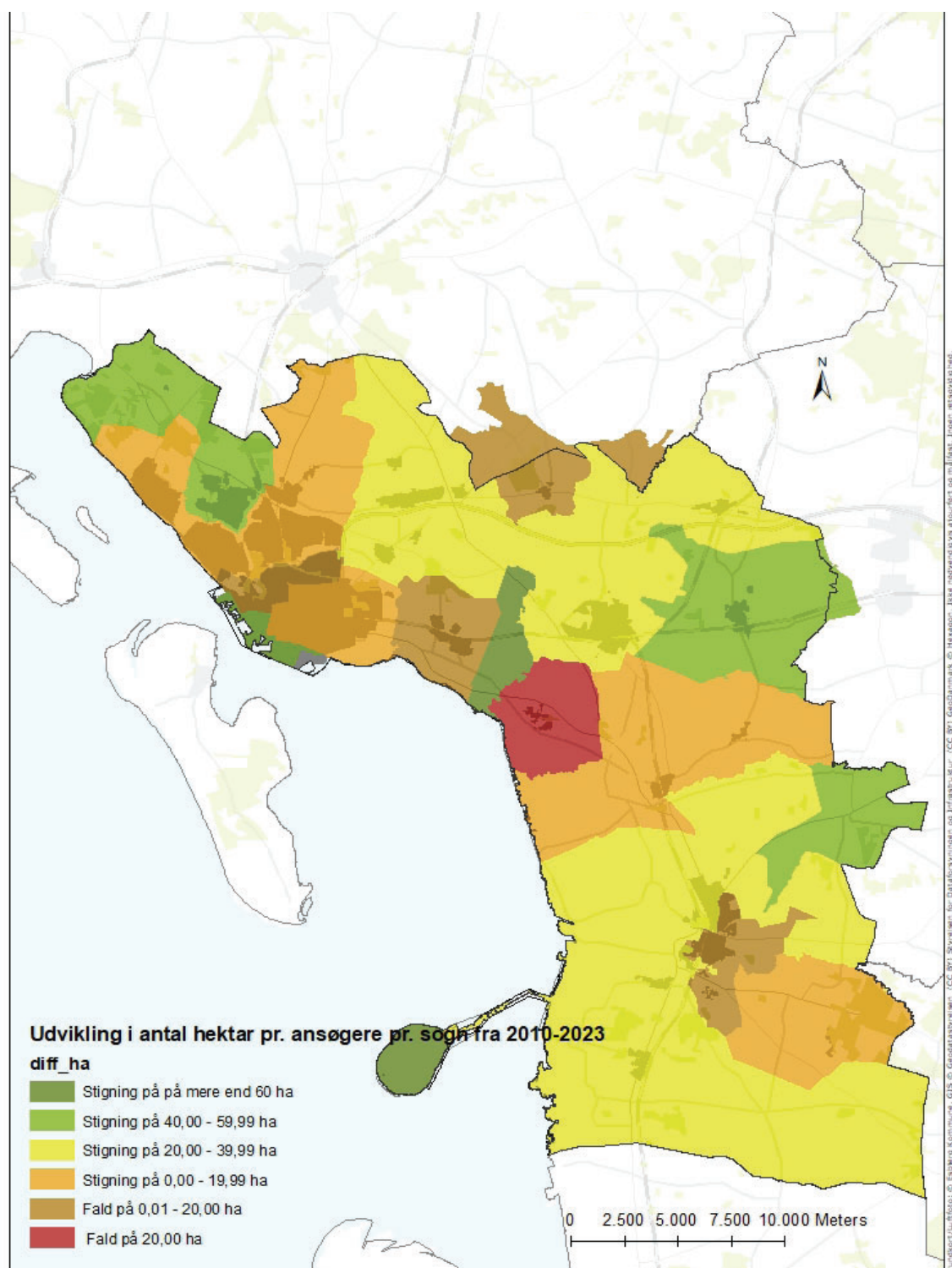
Pelsdyrsejendommene udgør det mest markante procentvise fald efter nedlukningen af minkerhvervet i 2020.
- **En stigning i antal dyreenheder:** På trods af faldet i antallet af ejendomme er antallet af dyreenheder steget med 27 %. Denne stigning dækker dog over store indbyrdes forskelle: Der ses et fald på 41 procent i antallet af svin og 100% på mink, men der ses en stigning på 51 % på kvæg.
- **Flere store ejendomme:** Gennemsnitsstørrelsen for kvægejendomme har været støt stigende og er nu knap 2,5 gange så stor som i 2006. Pelsdyrfarmene voksede i perioden fra 2006-2016 til næsten tredoblet størrelse men som følge af Corona pandemien er der nu ingen pelsdyrsfarme i kommunen.
Desuden er der blevet markant flere store ejendomme over 500 DE. Hvor der i 2006 blot fandtes 7 ejendomme med flere end 500 DE var antallet i 2023 steget til 52 – langt hovedparten af disse er kvægejendomme. Hvor de fire største kvægejendomme i 2006 tilsammen rådede over knap 2.400 DE er dette mere end tredoblet i 2023 til ca. 7500 DE. Tilsvarende er der sket en markant vækst i fjerkræproduktionen målt i både antal dyreenheder og i antallet af ejendomme med mere end 500 DE.

		Kvæg	Svin	Pelsdyr	Fjerkræ	Får	I alt
2006	Antal ejendomme	466	135	88	27	36	729
	Antal DE	41.082	18.061	2.676	1.792	570	64.189
	Gennemsnit DE	88	134	30	138	22	-
	De 4 største i DE og %	2362 5,7%	2989 16,5%	336 12,6%	850 47,4%	343 69%	- -
	Største ejd. i DE	886	835	95,5	272	171	-
	>500	2	5	0	0	0	7
	250-500	40	12	0	2	0	54
	75-250	134	56	4	6	2	202
	15-75	134	39	62	8	4	247
	3-15	156	23	22	1	27	229
2016	Antal ejendomme	360	75	82	12	36	565
	Antal DE	54.897	12.768	7.117	2.510	624	77.924
	Gennemsnit DE	153	170	87	209	18	-
	De 4 største i DE og %	4781 8,7%	2136 16,7%	1259 17,7%	1396 55,6%	329 52,7%	- -
	Største ejd. i DE	1285	780	552	620	171	-
	>500	29	2	1	1	0	33
	250-500	55	12	1	2	0	80
	75-250	68	41	42	8	1	160
	15-75	98	19	35	1	8	161
	3-15	110	1	3	2	21	137
2023	Antal ejendomme	285	45	0	18	17	365
	Antal DE	62.108	10.571	-	8.760	366	81805
	Gennemsnit DE	218	235	-	487	22	-
	De 4 største i DE og %	7502 12,1%	2136 16,7%	-	4097 47,8%	267 73%	- -
	Største ejd. i DE	1219	780	-	1024	111	-
	>500	41	4	-	7	0	52
	250-500	43	10	-	5	0	58
	75-250	42	26	-	5	2	75
	15-75	71	4	-	0	3	78
	3-15	88	1	-	1	12	102

▲ Tabel 1. Antal husdyrbrug med mere end 3 dyreenheder i Esbjerg Kommune i henholdsvis 2006, 2016 og 2023.

- ▲ Kort 7. Udviklingen i antallet af ansøgere, som har søgt om grundbetaling og/eller anmeldt marker i perioden 2010- 2023 opgjort pr. sogn.

- ▲ Kort 8. Udviklingen i antallet af hektar den enkelte ansøger, har søgt om grundbetaling til og/eller anmeldt marker i perioden 2010- 2023 opgjort pr. sogn.

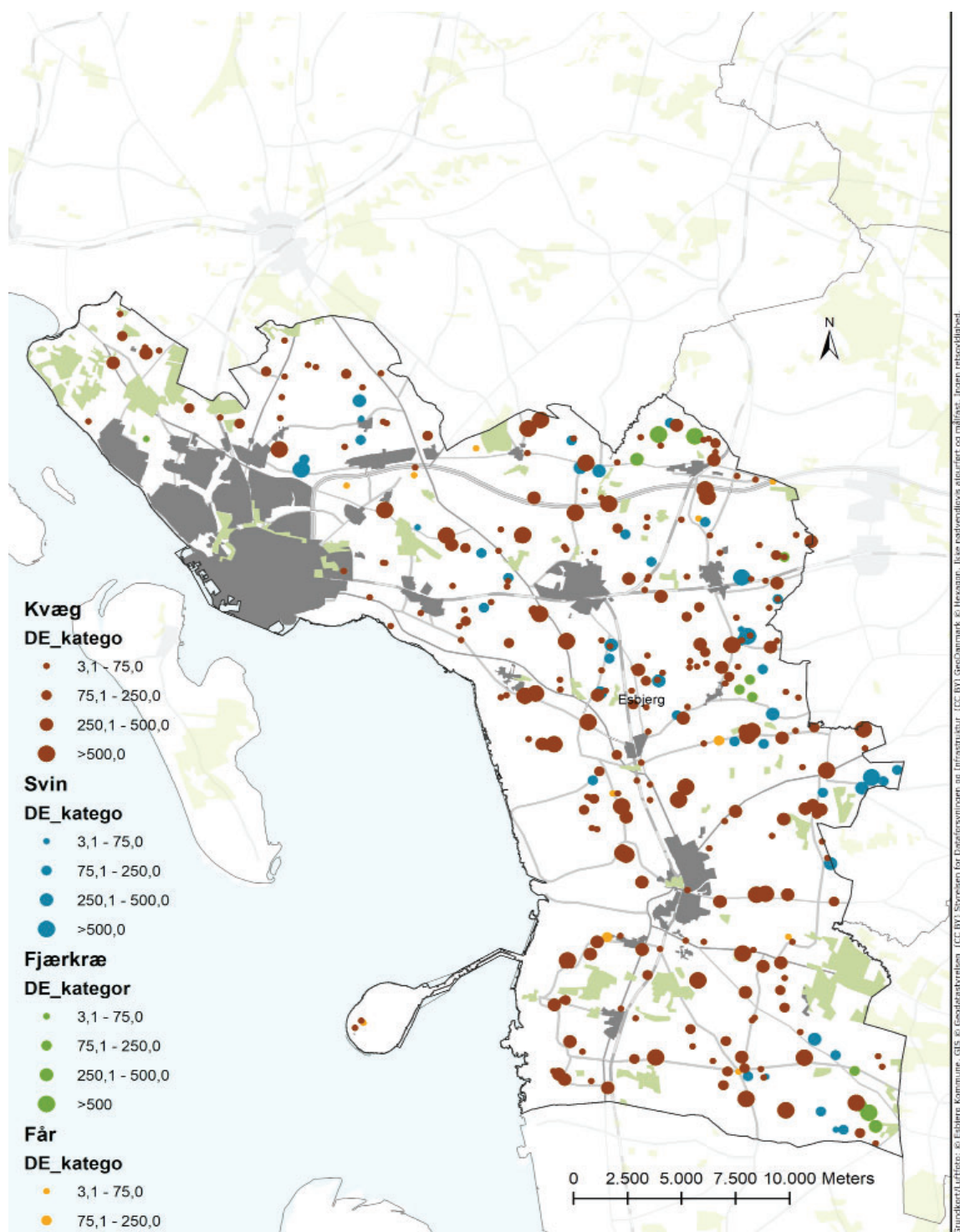
Kort 7 og 8 giver en geografisk indikation af strukturudviklingen i Esbjerg Kommune. Kort 7 viser, udviklingen i antallet af ansøgere om grundbetaling og/eller anmeldelse af marker fordelt på sogne i perioden 2010 til 2023. Det fremgår at antallet af ansøgere generelt er faldende, men at tendensen er særligt tydelig øst for Esbjerg og omkring Gørding og Jernved.

Kort 8 viser udviklingen i, hvor mange hektar den enkelte ansøger har søgt om i perioden 2010-2023. Kortet viser, at der i størstedelen af sognene er sket en stigning i hvor mange hektar den enkelte søger til.

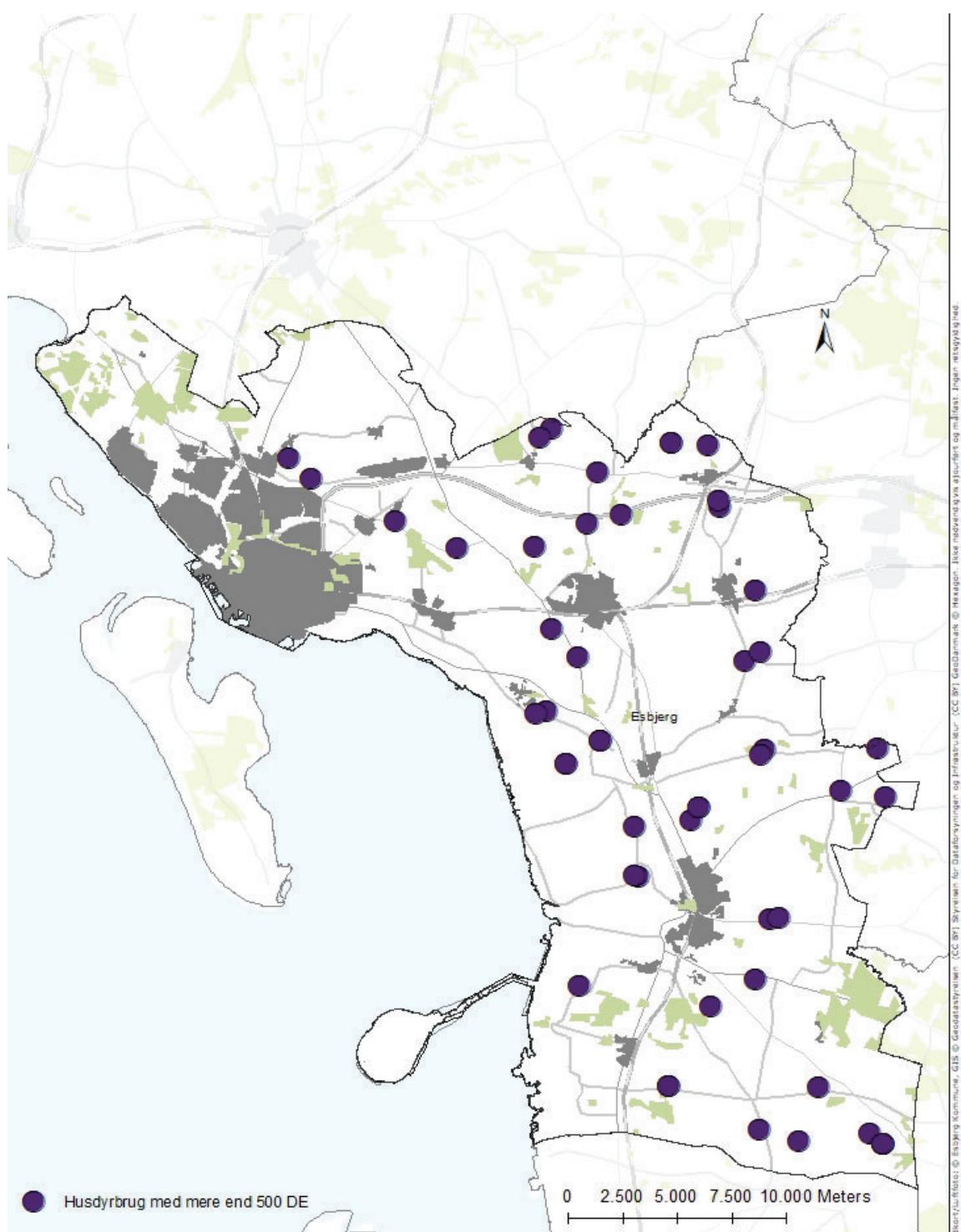
Sammenholdes kort 7 og 8 ses det, at der kan være forskelle på årsagen til strukturudviklingen i landbruget. Omkring Esbjerg og Ribe skyldes faldet i antal ansøgere primært byudvikling, og der ses derfor ikke en tilsvarende stigning i, hvor mange hektar der søges tilskud til. Det ses til gengæld omkring eksempelvis Gørding og Kalvslund, hvorfor man må antage, at der er tale om opkøb og sammenlægning af landbrug. Andre steder kan udviklingen skyldes, at fonde eller selskaber har opkøbt store arealer til naturgenopretning eller vedvarende energianlæg. Her vil man i perioden fra opkøbet er sket til projektet er realiseret, se en nedgang i antallet af ansøgere og en stigning i det gennemsnitlige antal hektar den enkelte søger om. Jernved og Mandø sogn er eksempler på denne udvikling.

PLACERING AF HUSDYRPRODUKTIONERNE

Det fremgår af kort 9, at husdyrproduktionen er spredt jævnt over hele Esbjerg Kommune med undtagelse af marskområderne, der er friholdt for byggeri. Det samme er gældende for de største husdyrbrug på over 500 DE (kort 10).

▲ Kort 9. Lokalisering af husdyrbrug i Esbjerg Kommune fordelt efter dyreart og størrelse.

▲ Kort 10. Lokalisering af husdyrbrug større end 500 DE i Esbjerg Kommune.

AFGRØDER OG PLANTEAVL

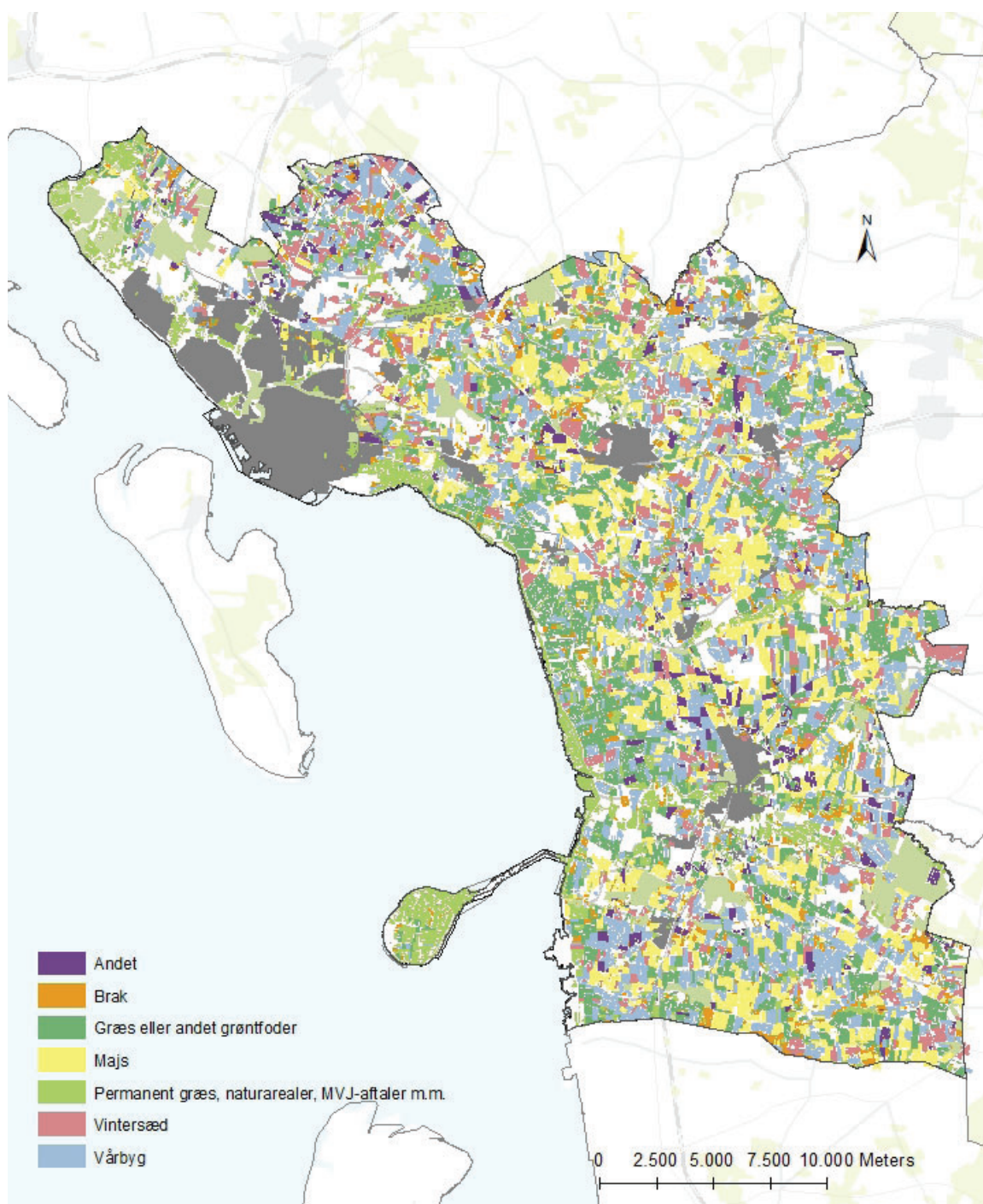
PLANTEAVL

De almindelige afgrøder udgøres af grovfoder, vårbyg og vintersæd. Grovfoder er foderafgrøder, der anvendes mere eller mindre uforarbejdede til kreaturfoder. Grovfoder udgøres af afgrødekategorierne græs og majs, samt områder med permanent græs, kløvergræs og høslet. Vintersæd udgøres af hvede, byg, rug, havre og tritcale. Afgrødekategorierne, samt deres udbredelse, fremgår af tabel 4. Kun en mindre del af planteproduktionen bruges til fødevarerproduktion. På kort 11 ses hvor de enkelte afgrødetyper dyrkes.

Lidt mere end halvdelen (ca. 55%) af det dyrkede areal i Esbjerg Kommune anvendes til grovfoderproduktion, primært majs og græs og andet grøntfoder. Marker der afgræsses er ofte en blanding af permanente græsmarker og natur, der afgræsses. Dette registreres også som grovfoder.

Der er tradition for, at grovfoder produceres lokalt hos den enkelte kvægproducent, da grovfoder typisk lagres ved ensilering, hvor flytning til nyt lager ikke er mulig, da grovfoder fylder relativt meget og transport derfor er omkostningstungt.

De arealer som opdyrkes, ligger stort set sammenfaldende med placeringen af husdyrhold. Omkring kvægfarmene ses en stor andel af majs og græs og andet grøntfoder, mens der omkring svinefarmene og fjerkræproducenter dyrkes mere vårbyg og vintersæd.

- ▲ Kort 11. Fordeling af afgrødekategorier i Esbjerg Kommune i 2023. Afgrødekategorierne er for nogles vedkommende aggregerede: Vårbyg inkluderer således en mindre andel af anden vårsæd (havre, hvede og rug); vintersæd omfatter vinterhvede, vinterrug, vinterraps, vinterbyg og vintertriticale, hvor hvede og rug tegner sig for størsteparten; mens kategorien "Andet" omfatter meget lidt udbredte afgrøder, såsom kartoffel, ærter, beder, kål, jordbær, energiafgrøder, juletræer m.fl.